

# Perceptimi ndaj sigurisë publike, kërcënimeve të brendshme dhe të jashtme ndaj sigurisë në Shqipëri





### **Autor:**

Arjan Dyrmishi, Romario Shehu,

### **Metodologjia dhe koordinimi i punës në terren:**

Eduard Zaloshnja,

### **Recensimi i brendshëm:**

Mirsada Hallunaj

© Të gjitha të drejtat janë të rezervuara nga Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë. Të drejtat e pronës intelektuale mbrohen me ligjin për të drejtat e autorit dhe të drejtat e përafërta. Asnjë pjesë e këtij botimi nuk mund të riprodhohet, të ruhet në sisteme elektronike apo të transmetohet në çfarëdo forme apo mjeti elektronik, mekanik apo tjetër pa lejen me shkrim të botuesit. Nuk lejohet shfrytëzimi komercial i asnjë materiali të botuar nga Qendra Kosovare për Studime të Sigurisë (QKSS) pa lejen me shkrim të QKSS-së. Ju lutemi të kontaktoni: [info@qkss.org](mailto:info@qkss.org) ose +383 38 221 420.

Të dhënat e paraqitura në këtë raport janë nga sondazhi i Barometrit të Sigurisë në Ballkanin Perëndimor (BSBP). BSBP është një nismë e re rajonale e filluar nga QKSS në vitin 2020, e cila zbatohet në bashkëpunim me Qendrën e Beogradit për Politikën e Sigurisë (BCSP) në Serbi dhe Qendrën për Studimin e Demokracisë dhe Qeverisjes (CSDG) në Shqipëri, e mbështetur nga National Endowment for Democracy (NED). BSBP shërben si një instrument për të matur perceptimet e publikut në Shqipëri, Kosovë dhe Serbi për çështje të ndryshme të lidhura me sigurinë. Të dhënat tregojnë se si qytetarët i perceptojnë apo informohen rreth çështjeve të paraqitura në këtë raport. Si të tilla, pikëpamjet e paraqitura në këtë raport nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e QKSS, BCSP, CSDG ose NED.

Financohet nga :



Konsorciumi i drejtuar nga:



# **PERCEPTIMI NDAJ SIGURISË PUBLIKE, KËRCËNIMEVE TË BRENDSHME DHE TË JASHTME NDAJ SIGURISË NË SHQIPËRI**



# PËRMBAJTJA

<b>HYRJA .....</b>	<b>1</b>
<b>PERCEPTIMI NDAJ SIGURISË PUBLIKE .....</b>	<b>3</b>
<b>PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ KËRCËNIMEVE TË BRENDSHME .....</b>	<b>9</b>
<b>PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ KËRCËNIMEVE TË JASHTME .....</b>	<b>14</b>
<b>PËRMBYLLJA .....</b>	<b>15</b>



# HYRJA

Qendra për Studimin e Demokracisë dhe Qeverisjes (CSDG) ka kryer Barometrin e Sigurisë në Shqipëri gjatë dy viteve të fundit (2019 dhe 2020) në një përpjekje për të matur perceptimin e publikut ndaj institucioneve dhe çështjeve të ndryshme të lidhura me sigurinë. Në këtë botim të tretë, CSDG i është bashkuar Barometrit të Sigurisë në Ballkanin Perëndimor (BSBP) në botimin e tij të dytë për të kryer një barometër rajonal identik në Shqipëri, Kosovë dhe Serbi. Ky botim është i ndryshëm nga dy barometrat e mëparshëm, sepse ka marrë një dimension rajonal duke matur jo vetëm perceptimin e qytetarëve shqiptarë ndaj institucioneve të tyre dhe çështjeve të sigurisë, por edhe perceptimet e tyre ndaj bashkëpunimit rajonal dhe konkretisht marrëdhëniet ndërmjet Shqipërisë, Kosovës dhe Serbisë. BSBP ka një metodologji identike në të tri vendet, duke matur njëkohësisht perceptimet e qytetarëve të Kosovës dhe Serbisë për të njëjtat çështje. Rezultatet e BSBP do të publikohen në katër raporte të ndryshme për secilin vend. Raporti i parë ishte Perceptimi publik ndaj institucioneve të sigurisë dhe drejtësisë, si dhe çështjeve të korrupsionit. Ky është raporti i dytë Perceptimi publik ndaj sigurisë publike, kërcënimeve të brendshme dhe të jashtme ndaj sigurisë në Shqipëri i cili paraqet vetëm rezultatet për Shqipërinë. Në vijim do të publikohen edhe dy raporte të tjera për Shqipërinë, përfshirë Marrëdhëniet dypalëshe, bashkëpunimi ndërkufitar dhe çështjet e identitetit; si dhe Integrimi evropian dhe siguria rajonale. Ky raport është përqendruar vetëm në çështjet e sigurisë publike, si dhe kërcënimet e brendshme dhe të jashtme me të cilat përballet Shqipëria.

Për këtë anketë është përdorur një kampion rastësor i shtresëzuar prej 1115 personash në moshë madhore. Anketat u shpërndanë proporcionalisht në 61 bashki të Shqipërisë, duke marrë parasysh zonat rurale/urbane, gjininë dhe kuotat e moshës. Qëllimi i kësaj qasjeje të shtresëzuar kampionimi ishte arritja e përfaqësimit të saktë gjeografik dhe demografik i popullsisë së rritur në Shqipëri, duke ruajtur një marzh gabimi më të ulët se  $\pm 2,9\%$  për kampionin e përgjithshëm. Për këtë anketë u përdor një kampionim i rastësishëm, i cili garanton që çdo banor i Shqipërisë të ketë pasur probabilitetin e barabartë për t'u zgjedhur për të marrë pjesë në këtë anketë duke bërë të mundur që rezultatet e anketës të reflektojnë qëndrimet dhe perceptimet e të gjithë popullsisë në moshë madhore të Shqipërisë. Anketa u krye përmes intervistave ballë për ballë. Para fillimit të punës në terren, anketuesit u trajnuan nga ekipi i menaxhimit të projektit. Puna në terren për mbledhjen e të dhënave u krye gjatë periudhës 10-20 shtator 2021. Përgjigjet e të anketuarve u regjistruan në mënyrë të drejtpërdrejtë në telefonat celularë të anketuesve dhe u transmetuan drejtpërsëdrejti tek serveri qendror me anën e një softueri të veçantë të prodhuar specifikisht për këtë studim nga ana e specialistit të IT të projektit. Koha dhe vendndodhja e secilës anketë gjithashtu regjistrohej automatikisht. Në fund të punës në terren, u krye një kontroll i përgjithshëm i cilësisë së të dhënave të anketave të grumbulluara në server.

Shumica dërmuese e shqiptarëve nuk besojnë se ekstremizmi i dhunshëm është i përhapur dhe kërcënues ndaj sigurisë publike në vend. Më pak se një e pesta e shqiptarëve e konsiderojnë dhunën mbi baza etnike, fetare ose politike si një formë

e dukshme dhe kërcënuese e ekstremizmit të dhunshëm. Edhe pse të anketuarit i konsiderojnë të kthyerit nga Siria dhe Iraku si kërcënim ndaj sigurisë kombëtare, shumica e tyre besojnë se institucionet shtetërore duhet të punojnë për riatdhesimin e të gjithë shqiptarëve që kanë mbetur në Siri, si dhe të ndërmarrin masa rehabilituese/riintegruese për të kthyerit.

Shqiptarët ndihen kryesisht të sigurt në vendin e tyre. Shqiptarët e konsiderojnë "largimin e trurit", <sup>1</sup> infrastruktura e dobët publike dhe ndotja e ajrit si kërcënime më të mëdha ndaj komuniteteve të tyre. Përkundrazi, dhuna në internet, <sup>2</sup> emigrantët dhe trafikimi i qenieve njerëzore konsiderohen si kërcënime më të vogla ndaj komuniteteve të tyre.

Largimi i trurit, kapja e shtetit, <sup>3</sup> dhe papunësia konsiderohen si kërcënime të brendshme kryesore ndaj sigurisë kombëtare të Shqipërisë. Nga ana tjetër, fatkeqësitë natyrore, lajmet e rreme dhe pandemia COVID-19 konsiderohen si kërcënime të brendshme më pak të rëndësishme ndaj sigurisë kombëtare.

Për sa i përket kërcënimeve të jashtme ndaj sigurisë kombëtare të Shqipërisë, spiunazhi i huaj dhe ndryshimet klimatike konsiderohen si dy kërcënime kryesore të jashtme. Nga ana tjetër, fuqia punëtore e huaj në Shqipëri dhe emigrantët konsiderohen si kërcënime të jashtme më pak të rëndësishme ndaj sigurisë kombëtare të vendit.

Ky raport është i ndarë në tre pjesë kryesore. Kapitulli vijues paraqet gjetjet që kanë të bëjnë me perceptimin e publikut ndaj çështjeve të sigurisë publike; Kapitulli pasues paraqet gjetjet në lidhje me kërcënimet e brendshme ndaj sigurisë së Shqipërisë dhe kapitulli i fundit paraqet gjetjet në lidhje me kërcënimet e jashtme ndaj sigurisë së Shqipërisë. Në fund të raportit ofrohet edhe përmbyllja, e cila reflekton mbi gjetjet.

1 Koncepti i largimit të trurit në anketë i referohet emigrimit të profesionistëve/punonjësve të kualifikuar (mjekë, mësues, TIK, etj.), emigrimi i të rinjve, largimi i punëtorëve të krahut dhe punëtorëve me arsim të ulët nga komunitetet e tyre.

2 Dhuna në internet në këtë anketë i referohet përdorimit të platformave dhe/ose shërbimeve në internet për t'u përfshirë në aktivitete që mund të rezultojnë në dhunë fizike dhe/ose psikologjike, dëmtim emocional ndaj vetes ose ndaj një personi tjetër.

3 Koncepti i kapjes së shtetit në këtë anketë i referohet rrethanave politike ku interesat e qytetarëve varen nga interesat private të individëve në pushtet, si dhe bashkëpunëtorët e tyre politikë dhe ekonomikë.





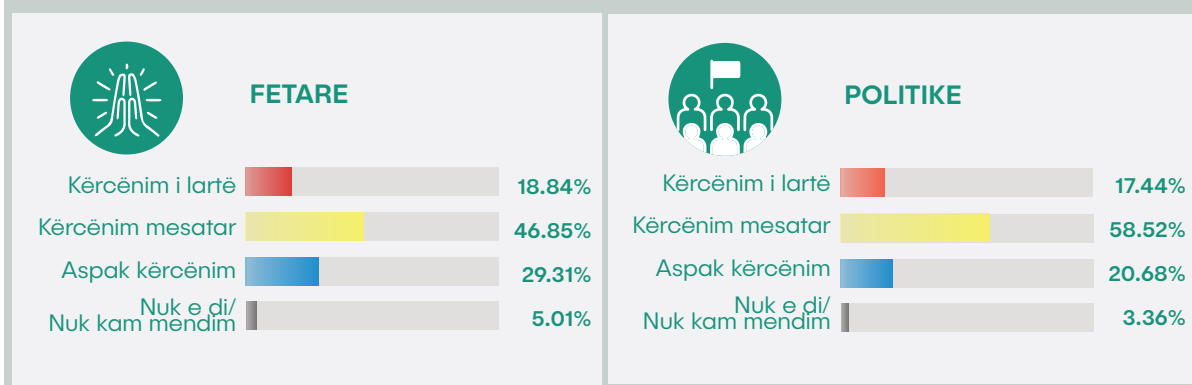
# PERCEPTIMI NDAJ SIGURISË PUBLIKE

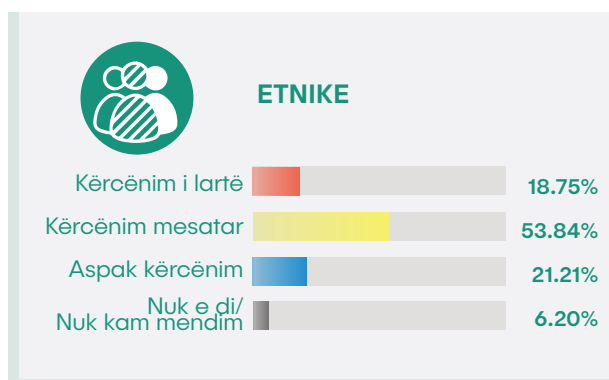
Ky kapitull paraqet të gjitha rezultatet e anketës që lidhen me perceptimin e të anketuarve ndaj çështjeve të sigurisë publike. Çështjet e sigurisë publike të cilave u referohet ky raport përfshijnë perceptimet ndaj ekstremizmit të dhunshëm dhe formave të tij; perceptimet ndaj sigurisë vetjake; perceptimet ndaj kërcënimeve të ndryshme si fajtjet, grabitjet, aksidentet, kafshët endacake, dhuna në shkolla, vrasjet, ngacmimet seksuale, dhuna në familje, përdorimi i armëve të paligjshme, përdorimi i drogës, trafikimi i qenieve njerëzore, largimi i trurit, infrastruktura e dobët, siguria gjatë ndërtimit, mungesa e ndriçimi publik, ndotja e ajrit, shëndeti i dobët publik, dhuna mes bandave, bullizmi, prania e emigrantëve, cenimi i privatësisë në internet dhe dhuna në internet.

Shqiptarët ndihen kryesisht të sigurt në shtëpitë, lagjet, qytetet dhe shtetin e tyre. Largimi i trurit (38.79%), ndotja e ajrit (31.74%) dhe infrastruktura e dobët publike (27.2%) perceptohen si kërcënimet më të mëdha ndaj komuniteteve të tyre. Nga ana tjetër, dhuna në internet (6.22%), prania e emigrantëve (6.97%) dhe trafikimi i qenieve njerëzore (7.23%) konsiderohen si kërcënimet më të vogla ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica dërmuese e shqiptarëve nuk besojnë se ekstremizmi i dhunshëm është i përhapur dhe kërcënues ndaj sigurisë publike në vend. Më pak se një në pesë shqiptarë e konsiderojnë dhunën mbi baza etnike, fetare ose politike si një formë e dukshme dhe kërcënuese e ekstremizmit të dhunshëm. Shumica e shqiptarëve mendojnë se të kthyerit nga Siria dhe Iraku paraqesin një nivel të mesëm ose të lartë kërcënimi ndaj sigurisë kombëtare. Megjithatë, shumica e shqiptarëve besojnë gjithashtu se institucionet shtetërore duhet të punojnë për riatdhesimin e të gjithë shqiptarëve që kanë mbetur në Siri. Për më tepër, shumica e shqiptarëve besojnë se institucionet shtetërore duhet të ndërmarrin masa rehabilituese/riintegruese për të kthyerit dhe jo masa ndëshkuese.

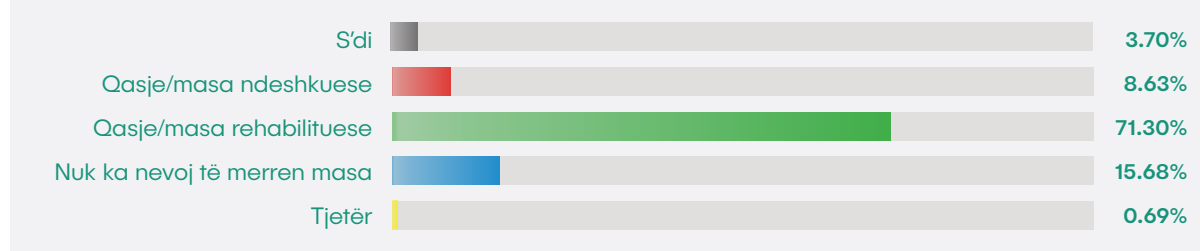
## GRAFIKU 1 A ËSHTË DHUNA MBI BAZAT E MËPOSHTME NJË FORMË E DUKSHME DHE KËRCËNUESE E EKSTREMIZMIT TË DHUNSHËM





Më pak se gjysma e të anketuarve (44.13%) kanë një qëndrim asnjës ndaj pyetjes nëse të kthyerit shqiptarë që kanë qenë luftëtarë në Siri/Irak paraqesin kërcënim ndaj sigurisë kombëtare. Gjithsej 37.92% e të anketuarve nuk i konsiderojnë aspak kërcënim, ndërsa 15.16% e të anketuarve mendojnë se ata përbëjnë një kërcënim të lartë.

#### **GRAFIKU 2 CILAT QASJE/MASA MENDONI SE JANË MË TË PËRSHTATSHME PËR TË TRAJTUAR TË RRITURIT JO-LUFTËTARË TË RIATDHESUAR NGA ZONAT E KONFLIKTIT (P.SH SIRIA, IRAKU)**



Shumica e konsiderueshme e të anketuarve (71.30%) besojnë se masat rehabilituese janë mënyra më e përshtatshme për të trajtuar të rriturit e kthyer nga Siria/Iraku që nuk kanë marrë pjesë në luftime.

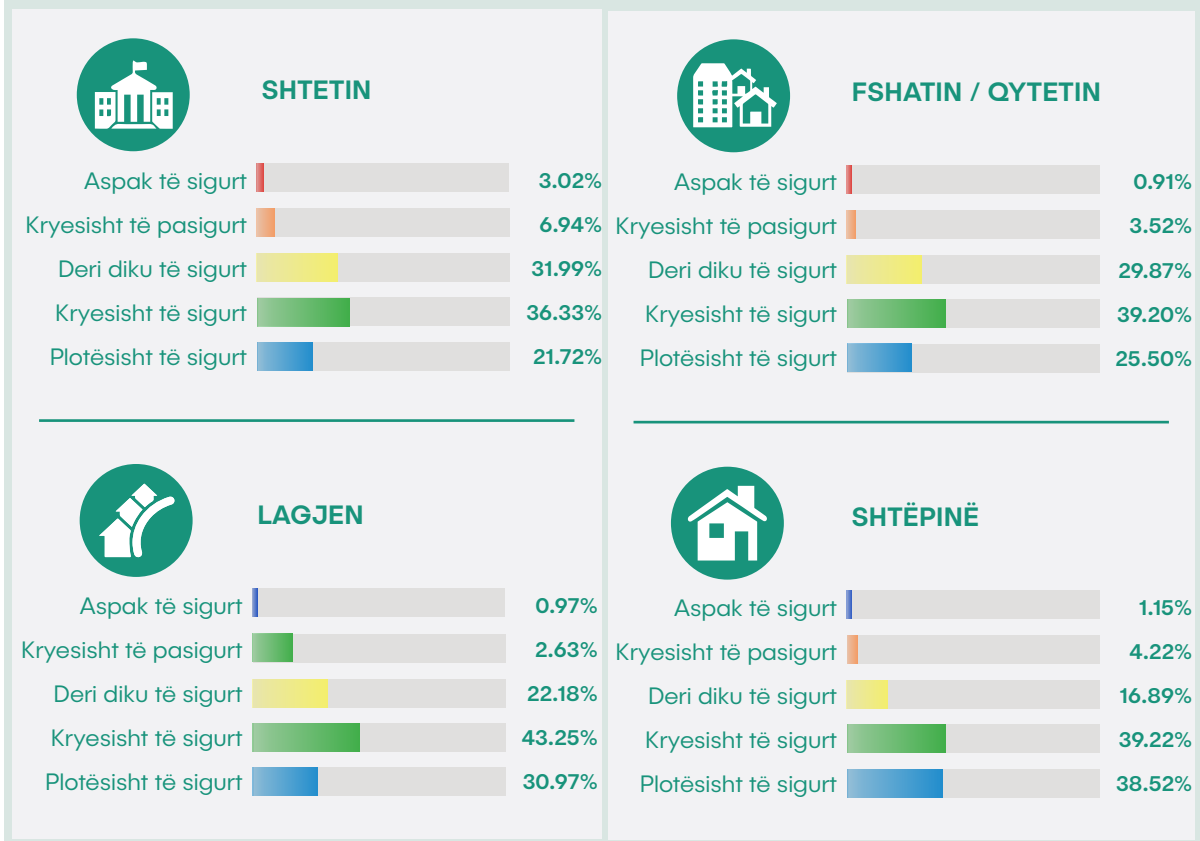
Shumica e të anketuarve (67.32%) besojnë se institucionet shtetërore duhet të organizojnë kthimin e qytetarëve shqiptarë të mbetur në Siri. 22.52% e të anketuarve mendojnë se institucionet shtetërore duhet të organizojnë vetëm kthimin e grave dhe fëmijëve, ndërsa 7.14% besojnë se institucionet shtetërore nuk duhet të kthejnë asnjë prej tyre.

Të pyetur nëse do i lejonin fëmijët e tyre të shoqëroheshin me fëmijët e kthyer nga Siria, të anketuarit ishin të ndarë në përgjigjet e tyre, pasi përqindje të ngjashme të të anketuarve kishin qëndrime të kundërta në këtë drejtim. 48.83% deklaruan se do i lejonin fëmijët e tyre të shoqëroheshin me fëmijët e kthyer, ndërsa 45.42% nuk do i lejonin ata.



**GRAFIKU 3 ARSYEJA PËR TË MOS I LEJUAR FËMIJËT TË SHOQËROHEN ME FËMIJËT E KTHYER**

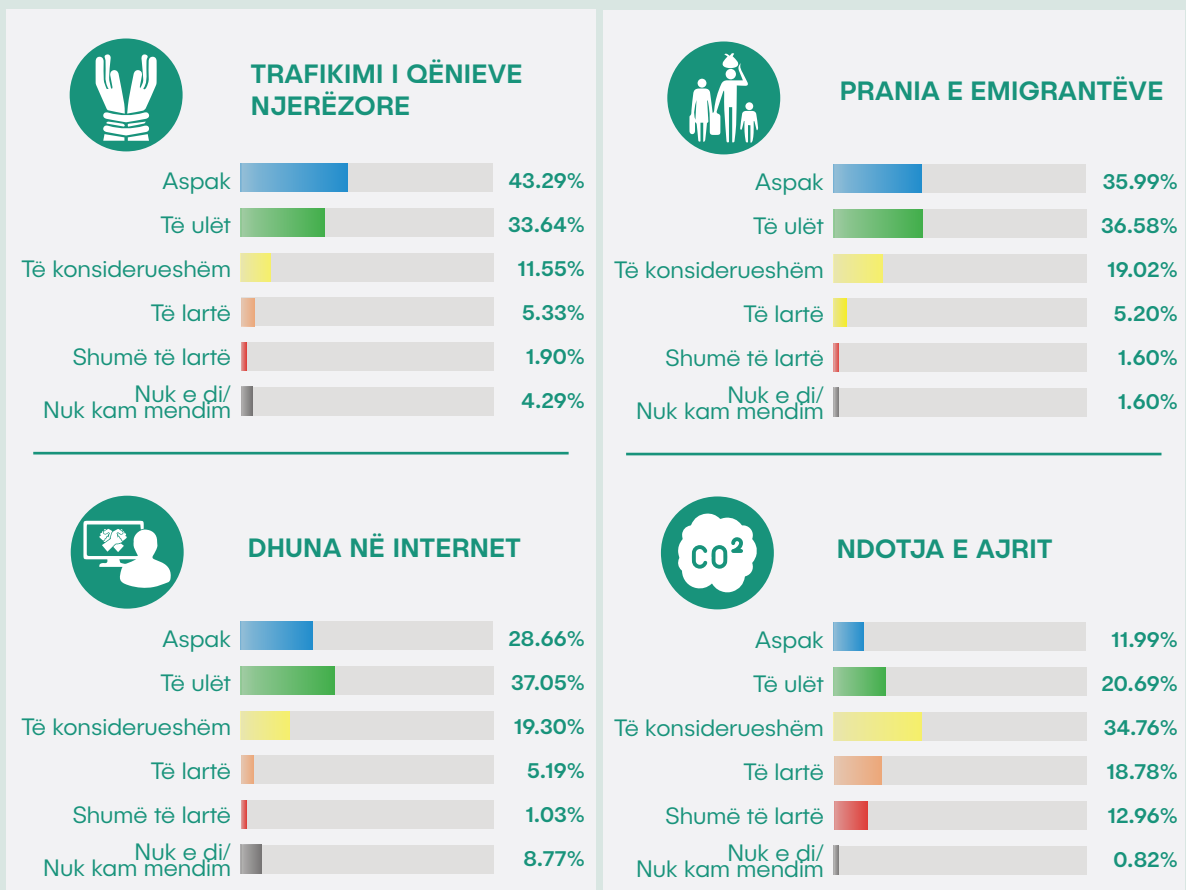

Të anketuarit renditën një sërë arsyesh pse ata nuk do i lejonin fëmijët e tyre të shoqëroheshin me fëmijët e kthyer (shih grafikun nr. 3).

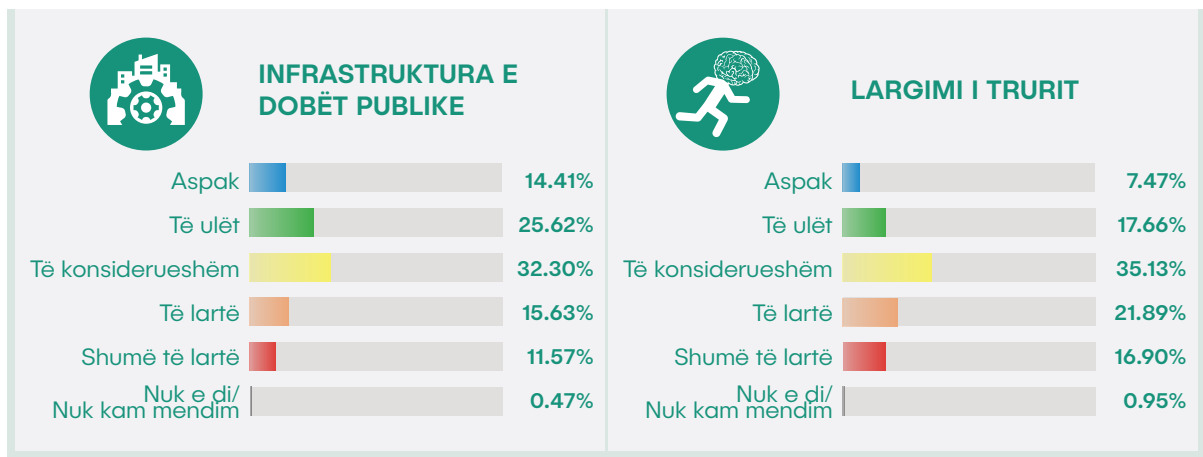
**GRAFIKU 4 JU LUTEM VLERËSONI SA TË SIGURT NDIHENI NË VENDET E MËPOSHTME**


Shumica e konsiderueshme e të anketuarve ndihen kryesisht të sigurt ose shumë të sigurt në shtëpitë, lagjet, fshatrat/qytetet dhe në shtetin e tyre (shih grafikun nr. 4).

**GRAFIKU 5 CILI ËSHTË KËRCËNIMI KRYESOR I SIGURISË ME TË CILIN PËRBALLENË NË KOMUNITETIN KU BANONI**


Të anketuarit u pyetën se cilat ishin sipas tyre kërcënimet kryesore ndaj sigurisë së komuniteteve të tyre (shih grafikun nr. 5).

**GRAFIKU 6 DERI NË ÇFARË NIVELI MENDONI SE ASPEKTET E MËPOSHTME KËRCËNOJNË KOMUNITETIN TUAJ**




Të anketuarit u pyetën deri në çfarë mase i perceptonin komunitetet e tyre si të kërcënuara nga një listë sfidash të mundshme (shih grafikun nr. 6).

Largimi i trurit konsiderohet si kërcënimi më i lartë ndaj komuniteteve të të anketuarve; ndotja e ajrit si kërcënimi i dytë më i madh; ndërsa infrastruktura e dobët (p.sh. rrugët, energjia elektrike, etj.) konsiderohet si kërcënimi i tretë më i madh ndaj komuniteteve të tyre. Nga ana tjetër, dhuna në internet konsiderohet si kërcënimi më i ulët ndaj komuniteteve të të anketuarve; prania e emigrantëve konsiderohet si kërcënimi i dytë më i ulët; ndërsa trafikimi i qenieve njerëzore konsiderohet si kërcënimi i tretë më i ulët ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e qytetarëve (52.76%) i konsiderojnë fajdet si një kërcënim i ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e qytetarëve (65.2%) i konsiderojnë grabitjet në shtëpi si një kërcënim i ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

42.15% e të anketuarve i konsiderojnë aksidentet rrugore si një kërcënim i ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e qytetarëve (62.69%) i konsiderojnë kafshët e rrugëve si një kërcënim i ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e konsiderueshme e qytetarëve (70.97%) e konsiderojnë dhunën në shkollë si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e qytetarëve (73.28%) i konsiderojnë vrasjet si një kërcënim i ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e konsiderueshme e qytetarëve (71.12%) i konsiderojnë ngacmimet seksuale si një kërcënim i ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre. Nuk vërehen dallime midis të anketuarve meshkuj dhe femra.

Shumica e qytetarëve (62.81%) e konsiderojnë dhunën në familje si një kërcënim i ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre. Nuk vërehen dallime midis të anketuarve meshkuj dhe femra.

Shumica e konsiderueshme e qytetarëve (62.88%) e konsiderojnë përdorimin e armëve të paligjshme si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Më pak se gjysma e të anketuarve (46.66%) e konsiderojnë përdorimin e drogës si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e konsiderueshme e qytetarëve (75.59%) e konsiderojnë mungesën e masave të sigurisë në vendet e ndërtimit dhe/ose zonat përreth si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Pak më shumë se gjysma e të anketuarve (51.86%) e konsiderojnë mungesën e ndriçimit publik si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre. Të anketuarit nga zonat rurale (26.1%) janë më të prirur ta konsiderojnë mungesën e ndriçimit publik si një kërcënim ndaj komuniteteve të tyre krahasuar me të anketuarit nga zonat urbane (17.3%).

Më pak se gjysma e të anketuarve (44.21%) e konsiderojnë shëndetin e dobët publik si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e të anketuarve (67.66%) e konsiderojnë dhunën mes bandave si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e të anketuarve (63.41%) e konsiderojnë bullizmin (ngacimet në punë, shkollë, etj.) si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Shumica e të anketuarve (62.92%) e konsiderojnë shkeljen e privatësisë në internet nga aktorë shtetërorë dhe joshetërorë si një kërcënim të ulët ose aspak kërcënim ndaj komuniteteve të tyre.

Të anketuarit u pyetën nëse ndihen të sigurt gjatë përdorimit të internetit. Shumica e të anketuarve (60.07%) ndihen të sigurt gjatë përdorimit të tij.

Të anketuarit u pyetën gjithashtu nëse siguria ishte një çështje e rëndësishme e diskutuar gjatë fushatës zgjedhore. Rezultatet tregojnë se të anketuarit kanë perceptime kontraktore në këtë drejtim. 45.25% e të anketuarve mendojnë se siguria ishte një çështje e rëndësishme e diskutuar gjatë fushatës zgjedhore, ndërsa 42.99% e të anketuarve kishin mendim të kundërt.

Të pyetur se si do të ndryshojë gjendja e përgjithshme e sigurisë në Shqipëri gjatë vitit të ardhshëm, gjysma e të anketuarve (49.97%) mendojnë se ajo do të jetë e njëjtë. 38.10% mendojnë se do të përmirësohet, ndërsa 10.51% mendojnë se do të përkeqësohet.

Ky kapitull paraqiti rezultatet e anketës që lidhen me çështjet e sigurisë publike në Shqipëri. Kapitulli në vijim paraqet rezultatet e anketës rreth perceptimit publik ndaj kërcënimeve të brendshme në vend.



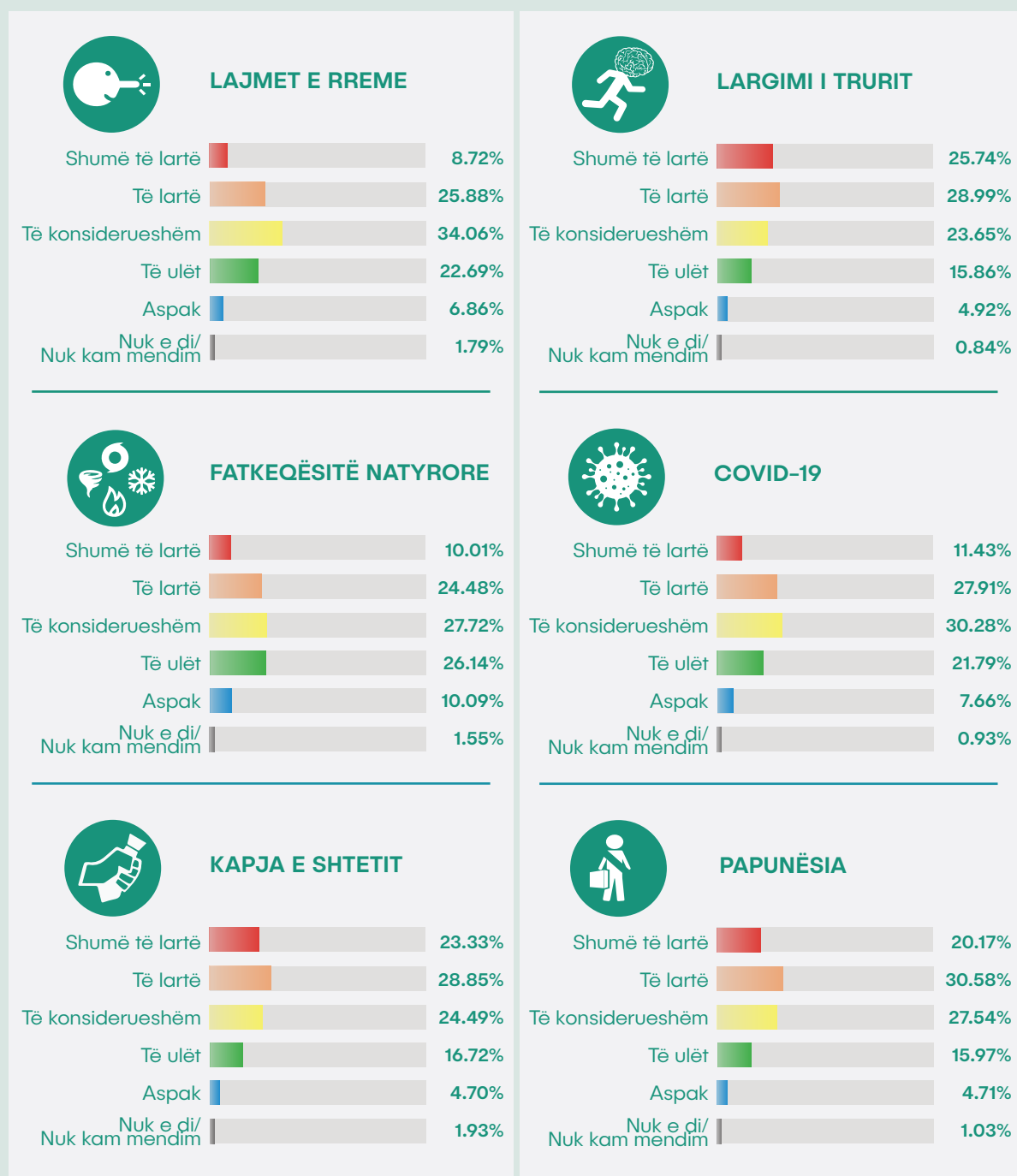
# PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ KËRCËNIMEVE TË BRENDSHME

Ky kapitull ofron të gjitha rezultatet e anketës që lidhen me perceptimin e publikut ndaj kërcënimeve të brendshme. Kërcënimet e brendshme të cilave u referohet ky raport përfshijnë korrupsionin, krimin e organizuar, trafikimin e armëve të paligjshme, trafikimin e lëndëve narkotike, papunësinë, kapjen e shtetit, pandeminë COVID-19, përplasjet politike, terrorizmin, fatkeqësitë natyrore, largimin e trurit, krizën ekonomike si pasojë e pandemisë COVID-19, lajmet e rreme, dhe krimet kibernetike <sup>4</sup>. Ky kapitull ka eksploruar gjithashtu pikëpamjet e të anketuarve rreth vaksinimit dhe perceptimet e tyre rreth menaxhimit të procesit të vaksinimit dhe pandemisë COVID-19 nga institucionet shtetërore.

Largimi i trurit (54.73%), kapja e shtetit (52.18%), dhe papunësia (50.75%) konsiderohen si kërcënimet e brendshme kryesore ndaj sigurisë kombëtare të Shqipërisë. Përkundrazi, fatkeqësitë natyrore (34.49%), lajmet e rreme (34.6%) dhe pandemia COVID-19 (39.34%) konsiderohen si kërcënimet e brendshme më pak të rëndësishme ndaj sigurisë kombëtare të vendit (shih grafikun nr. 7).

Shumica e shqiptarëve janë vaksinuar kundër pandemisë COVID-19, dhe Pfizer është vaksina më e besueshme kundër COVID-19 në Shqipëri. Ata që nuk janë vaksinuar, nuk e kanë bërë këtë, kryesisht për shkak të mungesës së besimit ndaj vaksinave kundër COVID-19, për shkak të besimit të tyre në imunitetin natyror pas infektimit dhe mungesës së besimit në vaksinat e disponueshme në Shqipëri. Shumica e shqiptarëve besojnë se institucionet shtetërore e kanë menaxhuar me sukses procesin e vaksinimit. Shqiptarët besojnë se Policia e Shtetit dhe Qeveria janë dy institucionet që kanë menaxhuar më me sukses pandeminë COVID-19. Nga ana tjetër, Presidenti dhe Kuvendi janë institucionet e perceptuara si më pak të suksesshme në menaxhimin e pandemisë COVID-19.

<sup>4</sup> Krimet kibernetike përfshijnë kërcënime të zakonshme të sigurisë kibernetike si inxhinieria sociale, oënueshmëria e softuerit dhe sulmet në rrjet. Sidoqoftë, ato përfshijnë gjithashtu veprimet kriminale si hakerimi i llogarive në mediat sociale, ngaomimi dhe zhvatja, pornografia hakmarrëse, pastrimi i parave dhe të tjera.

**GRAFIKU 7 SI I VLERËSONI KËTO KËRCËNIME TË BRENDSHME NDAJ SIGURISË KOMBËTARE**


40.15% e të anketuarve e konsiderojnë korrupsionin si kërcënim ose kërcënim të lartë ndaj sigurisë kombëtare.

Më pak se gjysma e të anketuarve (43.44%) e konsiderojnë krimin e organizuar si kërcënim ose kërcënim të lartë ndaj sigurisë kombëtare.

Më pak se gjysma e të anketuarve (44,86%) e konsiderojnë trafikimin e armëve të paligjshme si kërcënim ose kërcënim të lartë ndaj sigurisë kombëtare.

Gjysma e të anketuarve (50.21%) e konsiderojnë trafikimin e lëndëve narkotike si kërcënim ose kërcënim të lartë ndaj sigurisë kombëtare.



40.93% e të anketuarve i konsiderojnë përplasjet politike si kërcënim ose kërcënim të lartë ndaj sigurisë kombëtare. Të anketuarit që kanë votuar Partinë Socialiste janë më pak të prirur (32.83%) t'i perceptojnë përplasjet politike si kërcënim ndaj sigurisë kombëtare krahasuar me të anketuarit që nuk kanë votuar Partinë Socialiste (45.82%).

Më pak se gjysma e të anketuarve (45.01%) e konsiderojnë ekstremizmin e dhunshëm/terrorizmin si kërcënim ose kërcënim i lartë ndaj sigurisë kombëtare. Të anketuarit nga zonat urbane (48.5%) janë më të prirur ta konsiderojnë ekstremizmin e dhunshëm/terrorizmin si kërcënim ose kërcënim të lartë ndaj sigurisë kombëtare krahasuar me të anketuarit e zonave rurale (37%).

Gjysma e të anketuarve (49.71%) e konsiderojnë krizën ekonomike si pasojë e COVID-19 si një kërcënim ose kërcënim të lartë ndaj sigurisë kombëtare.

39.08% e të anketuarve i konsiderojnë krimet kibernetike si kërcënim ose kërcënim i lartë ndaj sigurisë kombëtare. Të anketuarit nga zonat urbane (43.2%) janë më të prirur t'i konsiderojnë krimet kibernetike si kërcënim ose kërcënim të lartë krahasuar me të anketuarit e zonave rurale (29.6%).

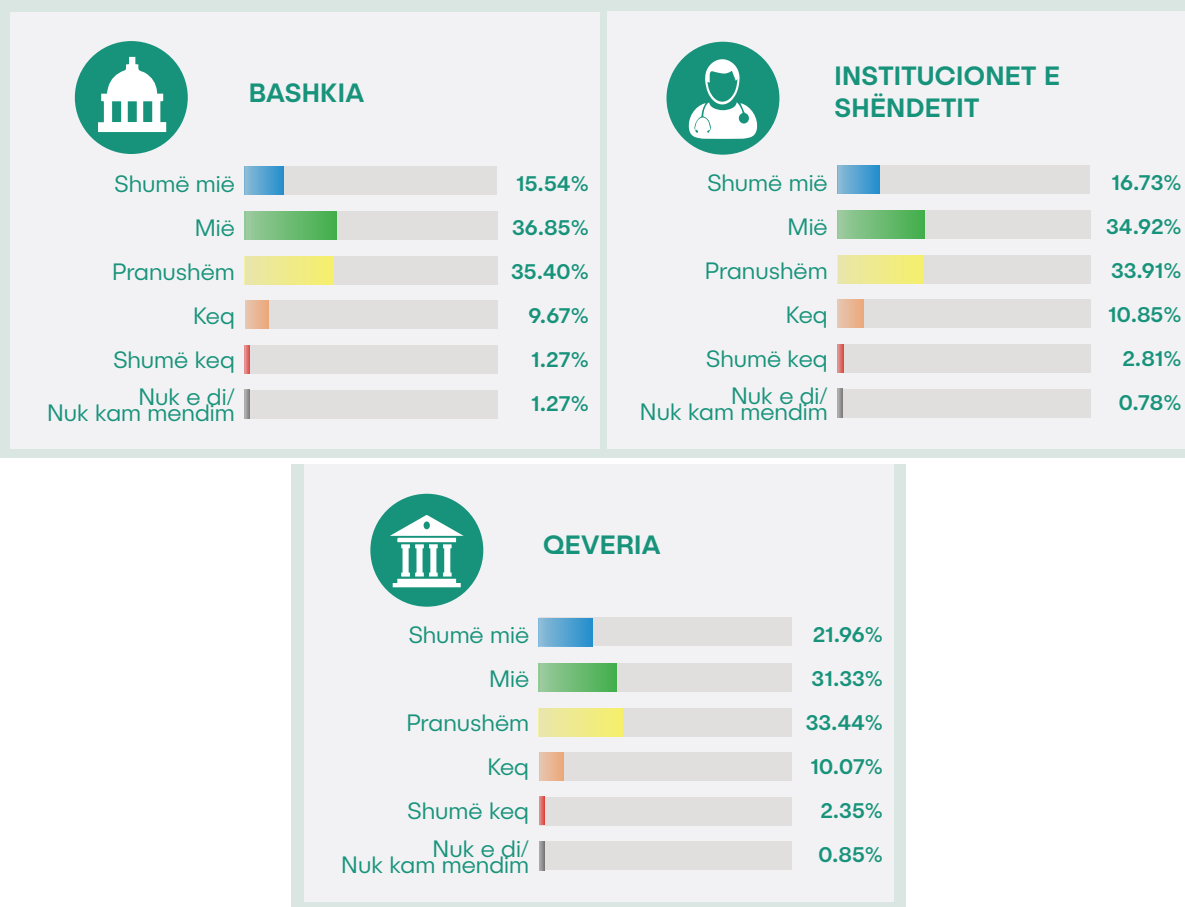
Për sa i përket vaksinimit, shumica e të anketuarve (52.32%) janë vaksinuar kundër pandemisë COVID-19 dhe 21.55% të tjerë planifikojnë të vaksinohen. Një në katër të anketuar (25.21%) refuzojnë të vaksinohen. Të anketuarit që kanë votuar Partinë Socialiste (64.43%) janë më të vaksinuar krahasuar me ata që nuk kanë votuar Partinë Socialiste (45.02%). Një ndryshim më i madh vërehet në grupmoshat, pasi të anketuarit me moshë më të madhe (73.8%) janë më të vaksinuar krahasuar me të rinjtë (35.7%).

#### **GRAFIKU 8 NËSË NUK DONI TË VAKSINOHENI, CILA ËSHTË ARSYEJA KRYESORE**

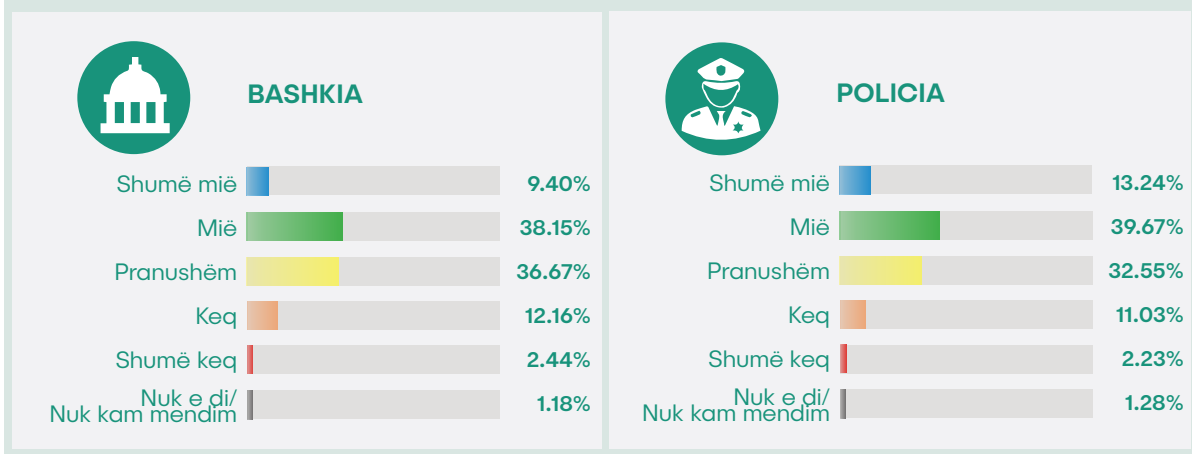


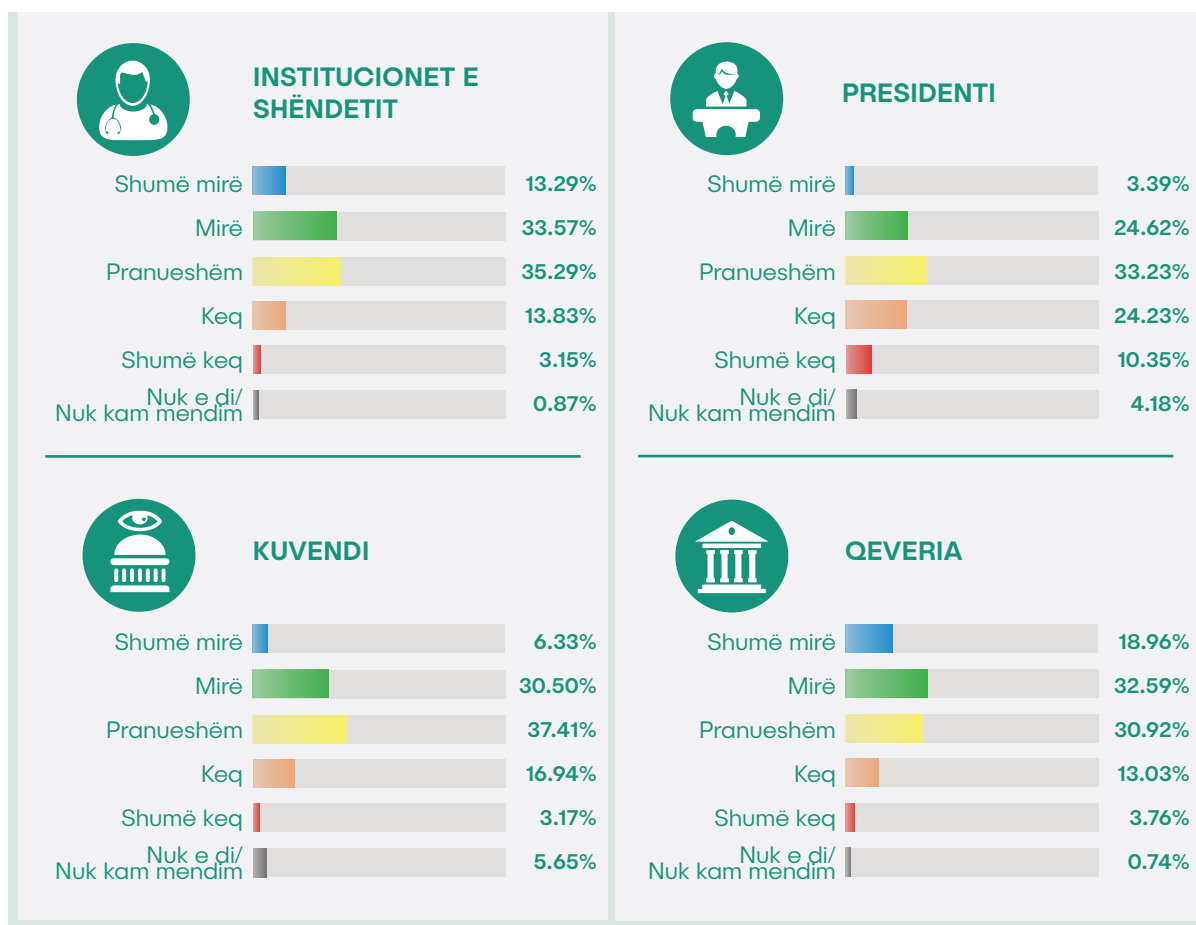
Të anketuarit u pyetën për arsyet pse refuzonin të vaksinoheshin (shih grafikun nr. 8).

Të anketuarit u pyetën gjithashtu për vaksinat e tyre të preferuara. Pfizer është vakcina më e besueshme kundër COVID-19 në Shqipëri. Gjysma e të anketuarve (49.55%) kanë marrë ose preferojnë të marrin vaksinën Pfizer. Sinovac (25.78%) është vakcina e dytë më e besueshme; dhe e treta (15.84%) është AstraZeneca.

**GRAFIKU 9 SI E KANË MENAXHUAR PANDEMINË COVID-19 INSTITUCIONET E MËPOSHTME**

Më shumë se gjysma e të anketuarve e vlerësojnë mirë ose shkëlqyeshëm menaxhimin e procesit të vaksinimit nga Qeveria/Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale; institucionet shëndetësore publike dhe bashkitë / qendrat shëndetësore të lagjeve (shih grafikun nr. 9).

**GRAFIKU 10 SI E KANË MENAXHUAR PANDEMINË COVID-19 INSTITUCIONET E MËPOSHTME**



Të anketuarit u pyetën gjithashtu si i vlerësonin disa institucione shtetërore që menaxhuan pandeminë COVID-19 (shih grafikun nr. 10).

Kapitulli i mësipërm paraqiti rezultatet e anketës që lidhen me kërcënimet e brendshme ndaj Shqipërisë, kapitulli i mëposhtëm paraqet rezultatet e anketës që lidhen me kërcënimet e jashtme ndaj Shqipërisë.

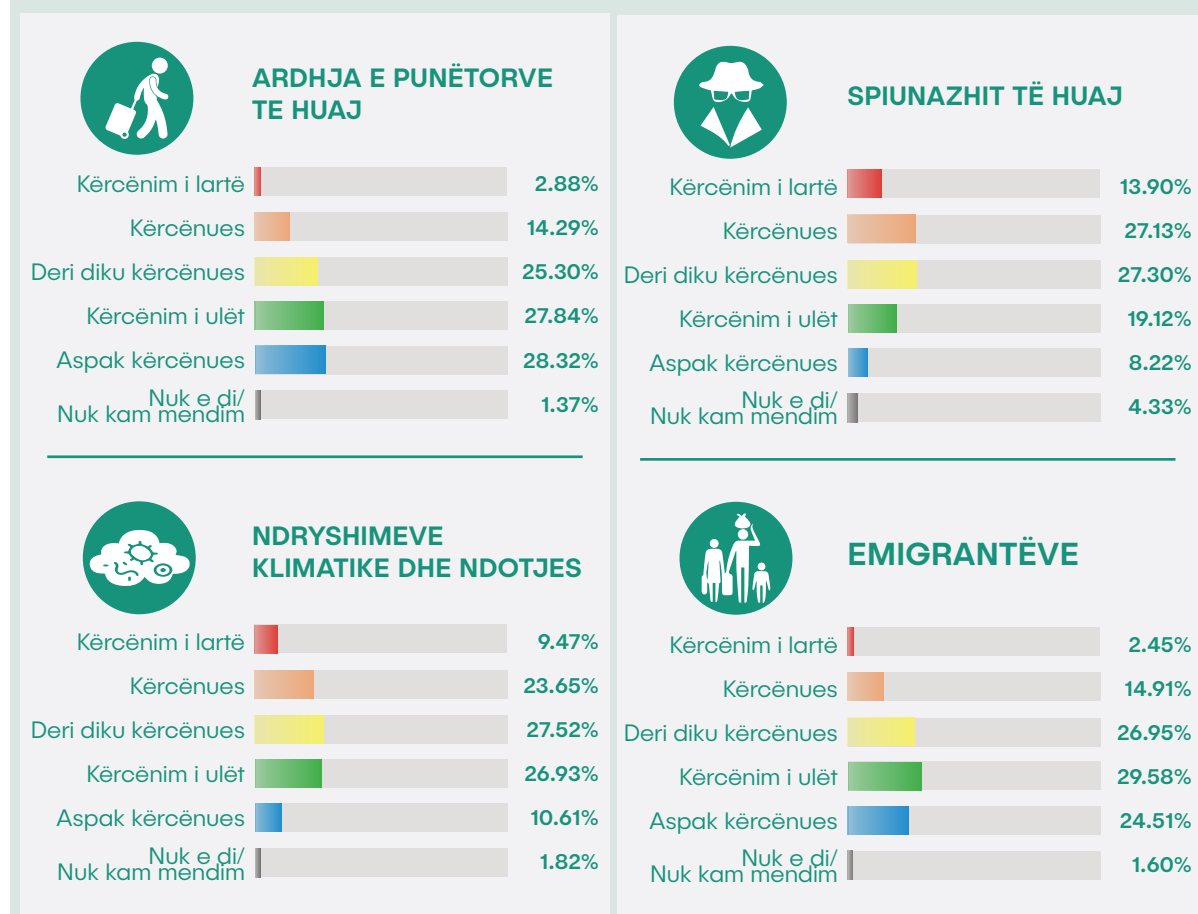


# PERCEPTIMI PUBLIK NDAJ KËRCËNIMEVE TË JASHTME

Të anketuarit u pyetën në lidhje me kërcënimet e jashtme ndaj Shqipërisë. Kërcënimet e jashtme të cilave u referohet ky raport përfshijnë kërcënimin nga emigrantët, ndryshimet klimatike dhe ndotja e ajrit, spiunazhi i huaj dhe ardhja e fuqisë punëtore të huaj në Shqipëri.

Spiunazhi i huaj (41.03%) dhe ndryshimet klimatike (33.12%) konsiderohen si kërcënimet kryesore të jashtme ndaj sigurisë kombëtare të Shqipërisë. Nga ana tjetër, fuqia punëtore e huaj në Shqipëri (17.17%) dhe emigrantët (17.36%) konsiderohen si kërcënimet e jashtme më pak të rëndësishme ndaj sigurisë kombëtare të vendit (shih grafikun nr. 11).

**GRAFIKU 11 SI E VLERËSONI NIVELIN E KËRCËNIMIT NDAJ SIGURISË KOMBËTARE TË FAKTORËVE TË MËPOSHTËM**



Ky kapitull paraqiti perceptimet e qytetarëve ndaj kërcënimeve të jashtme në vend. Ky ishte kapitulli i tretë dhe i fundit i këtij raporti. Përmbyllja e mëposhtme reflekton mbi rezultatet e anketës.



# PËRMBYLLJA

Ky raport është përgatitur me synimin për të shqyrtuar qëndrimet e qytetarëve shqiptarë ndaj çështjeve të sigurisë publike, kërcënimeve të brendshme dhe të jashtme.

Rezultatet tregojnë se shqiptarët ndihen kryesisht të sigurt në vendin e tyre. Ka vetëm pak çështje që perceptohen si kërcënime ndaj sigurisë publike (largimi i trurit, infrastruktura e dobët publike dhe ndotja e ajrit). Për sa i përket kërcënimeve të brendshme ndaj sigurisë kombëtare, shumica e shqiptarëve besojnë se të gjitha çështjet e përfshira në anketë paraqesin një nivel të caktuar kërcënimi ndaj sigurisë kombëtare, veçanërisht largimi i trurit, kapja e shtetit dhe papunësia. Shqetësimi nga emigrimi i lartë i shqiptarëve nga vendi i tyre (shpopullimi) vihet re edhe në raportin e Organizatës për Bashkëpunim dhe Zhvillim Ekonomik (OECD), e cila e rendit Shqipërinë si vendin e katërt në botë për emigracionin më të lartë të njerëzve me aftësi të larta për të punuar. Raporti i OECD mbulon vitet 2000 – 2016, megjithatë tendenca e ngjashme për t'u larguar mund të vërehet edhe aktualisht.

Një gjetje interesante ka të bëjë me faktin se megjithëse Shqipëria vuajti si nga një tërmet shkatërrues në vitin 2020 ashtu edhe nga pandemia e COVID-19, shqiptarët i perceptojnë fatkeqësitë natyrore dhe pandeminë COVID-19, së bashku me lajmet e rreme, si kërcënime më pak të rëndësishme ndaj sigurisë kombëtare të vendit. Një mënyrë për ta parë këtë është se qeveria dhe aktorët e tjerë përkatës kanë menaxhuar me sukses çështjet e tërmetit dhe pandemisë.

Si shumë vende të tjera, Shqipëria përjetoj shfaqjen e ekstremizmit të dhunshëm në fillim të viteve 2010, kur dhjetëra "luftëtarë të huaj terroristë" dhe familjet e tyre udhëtuan për t'u bashkuar konfliktit në Siri dhe Irak. Për më tepër, ka pasur edhe raste sporadike të ekstremizmit të dhunshëm politik ose etnik në vend. Pavarësisht kësaj, shumica dërrmuese e shqiptarëve nuk besojnë se ekstremizmi i dhunshëm, në çfarëdo lloj forme, është i përhapur dhe kërcënues ndaj sigurisë publike në vend. Më pak se një në pesë shqiptarë e konsiderojnë dhunën për shkaqe etnike, fetare ose politike si një formë e dukshme dhe kërcënuese e ekstremizmit të dhunshëm. Ky perceptim publik është në përputhje me gjetjet e studimeve kërkimore të kohëve të fundit në vend, të cilat sugjerojnë se fenomeni i ekstremizmit të dhunshëm fetar është ulur ndjeshëm në Shqipëri si rezultat i të gjitha përpjekjeve nga aktorët shtetërorë dhe jositetërorë në adresimin e këtij fenomeni.

Ngjashëm me situatën në mbarë botën, Shqipëria është përballur me kërcënimin e pandemisë COVID-19 që në muajt e parë të vitit 2020. Shqipëria ka bërë disa përpjekje për të adresuar pandeminë, ndër të cilat është sigurimi i vaksinave kundër COVID-19, të cilat ofrojnë një masë të caktuar mbrojtjeje kundër kësaj pandemie. Megjithatë, teoritë e konspiracionit rreth efekteve anësore të mundshme dhe "planeve të fshehura" u përhapën shpejt në mbarë botën kundër vaksinave dhe Shqipëria nuk ishte immune ndaj një ligjërimi të tillë publik. Pavarësisht nga teoritë e konspiracionit, ky sondazh tregon se shumica e shqiptarëve kanë marrë ose planifikojnë të marrin

vaksinën kundër COVID-19. Kjo mund të jetë si rezultat i një strategjie të mirë komunikimi të qeverisjes. Ky këndvështrim përforcohet edhe nga një konstatim tjetër i cili tregon se shumica e shqiptarëve besojnë se institucionet shtetërore e kanë menaxhuar me sukses procesin e vaksinimit dhe besojnë se të gjitha institucionet shtetërore e kanë menaxhuar mirë pandeminë COVID-19.

Pavarësisht disa krizave humanitare me origjinë nga Lindja e Mesme apo Azia, dhe flukset e mëdha të azilkërkuesve dhe emigrantëve nga këto rajone drejt Evropës, ku Shqipëria është shpesh një rrugë kalimtare ose një destinacion i përkohshëm (si p.sh. refugjatët afganë); shqiptarët nuk i konsiderojnë emigrantët si kërcënim ndaj sigurisë së vendit të tyre. Përveç emigrantëve, edhe fuqia punëtore e huaj konsiderohet si kërcënim i jashtëm më pak i rëndësishëm ndaj sigurisë kombëtare të vendit.

Spiunazhi i huaj dhe ndryshimet klimatike/ndotja e ajrit konsiderohen si dy kërcënime të jashtme kryesore ndaj sigurisë kombëtare të Shqipërisë. Kërcënim i perceptuar i spiunazhit të huaj mund të rezultojë nga disa lajme të qarkulluara në mediat shqiptare rreth agjentëve të inteligjencës ruse dhe iraniane që vepronin në Shqipëri. Për sa i përket ndryshimeve klimatike dhe ndotjes së ajrit, kjo perceptohet kryesisht si një kërcënim në zonat urbane, si Tirana, ku dendësia e popullsisë dhe bumi i ndërtimeve e kanë përkeqësuar më tej ndotjen e ajrit.

Siguria përbën një funksion themelor të shtetit dhe një prej aspekteve më përcaktuese të çdo shoqërie demokratike dhe shtet të së drejtës. Në nivel individual dhe komunitar, perceptimet dhe vendimmarrja e përditshme formësohen dhe ndikohen edhe nga një larmi problemesh që lidhen me sigurinë. Po ashtu, ngjarjet dhe çështjet ndërkombëtare që prekin sigurinë ndikojnë mbi politikën dhe vendimmarrjen në nivel kombëtar. Në një sistem demokratik, që bazohet në zgjedhjet e lira dhe delegimin e vendimmarrjes nga qytetarët tek zyrtarët publikë, shqyrtimi dhe reflektimi i qëndrimeve dhe opinioneve të qytetarëve është domosdoshmëri si për hartimin e politikave të sigurisë ashtu edhe për vlerësimin e zbatimit dhe efektshmërisë së tyre.



Katalogimi në botim (CIP)

Biblioteka Kombëtare e Kosovës - "Pjetër Bogdani"

328.185(496.5)"2021"(047)

Dyrmishi, Arjan

Perceptimi publik ndaj institucioneve të sigurisë dhe drejtësisë, si dhe çështjeve të korrupsionit në Shqipëri : anketa e WBSB në Shqipëri : raporti i vendit #1, 2021 / Arjan Dyrmishi, Romario Shehu. - Prishtinë : QKSS, 2022. - 17 f. : ilustr. ; 28 cm.

Korrupsioni në politikë -- Shqipëria -- Raporte -- 2021

1. Shehu, Romario

**ISBN 978-9951-799-44-7**

Aleph [000100248]



ISBN 978-9951-799-44-7



9 789951 799447

